

כלל סילק להחתיכה האסורה אין ראיה מהגעלה בפסח, דכא
המים שנאסרו ונבלעים בכלי חזירים ונפלים במאכל וכיו כלל
סילק להאיסור. מ"מ צאמת הא דכ' ה"ז כלל כלל ל"ג תרי
משהו תליא צזכ דבעין סילק להחתיכה, ואלו לא היינו אומרים
דבעין סילוק להחתיכה גם כלל כלל כי שייך תרי משהו, וא"כ
עכ"פ הוכחתנו אתי שפיר מהגעלה, ומכ"ש לדעת הנכ"כ שסובר
כלל בעין סילוק להחתיכה הנאסרה ואפ"ה ל"ג תרי משהו כלל,
דכדבריו ודאי מוכח מהגעלה בפסח ומסוגי דרוע בשלח וד"ק
כיעוב.

סימן לג

ב"ה. ג' בשבת וי"ו ניסן תקפ"ד ל'. פוזנ.

רב שלי' וברכה לידידי אר"ג הרב הגדול הוה"ק חרץ ושנן
מ"ה יעקב צבי ב"י אבד"ק לויטבורג יע"א.

מכ"כ בגיטני, ואף שמוגדר אללי אחרי שרצו ערדות פכ
למאור והגעתי לימי זקנה צעז"י, ד' חכמי לישא
ולסבול עול עדתי פה, א"א לי להוסיף עלי ערדות צענינים
שמחוץ לעיר, עכ"ז דדבר הזה ש"י יודי מעב"ת ג"י ששמע
שאי מהמתירין מוכרח אנכי לכתוב שהצמת כן שאין דעתי
נוח להחיר, כי מלכד ענין זה חכ גורם יש עוד לך גדול
לאיסור כי המים צעלמם צולעים מהחמץ דרך סילוק ונאסרו
בהנאה, אף שאין צעזילה הגאה מהצולע מ"מ כרי פסקין
(צסימן חס"ז) דחטב צתרגולת דכוי משהו ואעפ"כ לריך
שריפה ולא מהגי מכירה לנכרי אף דכוי צממילא חוץ מדמי
איסור הגאה דחמור כמו ציין נסך כלל כלל, וכ"כ ככא.

ועיין צמג"א (סי' ת"ן סק"צ) דתמח צאמת על כרמ"א
דמתיר להחם חמין כללי חמץ לרחוץ בו, ואולי גם
כרמ"א מיירי רק צותן טעם לפגם ציין דלכמה פוסקים וכוא
שיטת המחזיר דותן טעם לפגם מותר בפסח, ודעת המע"ל
כ' המג"א שם דמיירי צמשהו ונותן טעם לפגם, וזן מח
דצאמת כה"ג מותר למכרו לנכרי דצפשוטו אף חילוק צין
לרחוץ חו למוכרו נכרי. גם יש לדון דהחמץ שנבלע צמים
זכב צכס בישראל ונעשה חממו של ישראל ומוטל עליו עשה
דחשציתו, דאף דצולע בכלי מותר לקיימו אכל דצולע צאכל לא.

ואפשר לומר צאמת היינו טעמא דתרגולת אסור למכור
לנכרי, ד"ל דכמו דחמץ צמשהו לענין אכילה כ"כ
לענין חיוב השצתה מהעולם, ומכירה לנכרי לא כיו דרך השצתה.

ומהאי טעמא אפשר ליישב קוש"י המג"א (צסימן ת"ן) כ"ל,
דהתם דתחלה נבלע בכלי ומקרי אין ממשו קיים,
צזכ אף דחא"כ כשחממם צו חמים יולא דצולע מהכלי למים,
מ"מ כצד נעשה כאינו צעולם, משא"כ צתרגולת — וא"כ
צ"ד דמיד הולכת דצולע צדרך צישול מהחמץ למים, אלא
דהולכת דרך סילוק אכל מ"מ לא נפסק דצולע וכיו צלע צאכל
דיש חיוב השצתה.

משום דמסתמא לא עבר ישראל צכל יראה, ומשום הכי חס הוא
של ישראל מותר צאכילה, אע"ג דחכתי כיו ספק צמא הוא של
גוי והיו פת כותי, צספק זה מודה המג"א דשרי משום ספיקא
דרבנן, ורק משום חמץ שעבר עליו הפסח אסור צאכילה, אף
שדבריו דחויים להלכה מ"מ צספק מיהא מחמירין צאכילה, או
דספק חמץ שעבר עליו הפסח חמיר טפי, והוכחת המג"א מקושיית
חוס' קודם שחידשו דתלי מאחר הפסח נעשה, דלמא הוכחת
הגמרא מדלא אסרו ר"ג מספק גם בהנאה ש"מ דצספק צמא של
עכ"ס מותר בהנאה.

ואך צאמת לדינא דקדו דברי החק יעקב דגם צאכילה יש להחיר
מספיקא, ומ"ש חוס' שם דאי כיו חממו של גויים לא כיו
תלין שנעשה אחר הפסח, היינו משום דאי כיו אסרינן חממו
ש"ג ע"כ היינו כר"י דסובר חמץ לאחר זמנו צלאו, וא"כ לא
היינו מחירים ולתלות שנעשה אחר הפסח, דכיו ספיקא דלורייתא
ע"ש.

ולדידי מספקא, צאם עבר ושהה ספק חמץ ספק מלכ צציתו
כל ימי הפסח, כגון צחשע לצורין מלכ ואחד חמץ ושקל
עכבר צענינו, חס מותר לאחר הפסח משום דכיו ספיקא דרבנן,
או כיון דצפסח היינו אומרים אותו משום ספיקא דלורייתא, כיו
כספק ערפכ שצכל צקדרה ונעשה אינו צן יומו, שאסור לצכל צו
היתר, אע"ג דהשתא אף חס הוא ערפכ אינו אלא איסור דרבנן,
ושמא לא היה ערפכ מעיקרא, וע"כ כיון דהולחנו לאסור מתחלה,
גם עכשיו נשאר צאיסורו, וכ"כ כן, ו"ע.

סימן לב

[מהג"ל]

במה שנחלקו ה"ז והש"ך צנקודת הכסף אי אמרינן תרי
משהו, הכה הכריע הא"ר צא"ח (סי' תמ"ז) דעת ה"ז,
ודחה ראיית הש"ך (מסי' תס"ז) צכף שהגיסו צו את הקדרה
ונאסר צמשהו שחור ואסור שאר תערובות צמשהו, דשאני כלי
שאין צמשהו מסתכן צו כמו צמאכל ומשוי"כ אף המשהו נפלט
ממנו [וכמו דמיינו חילוק דצמאכל אין דצולע יולא ממנו צלי
רועז ובכלי יולא צלי רועז ע"ש].

ונראה להביא ראיה לחילוק זה, מהא דאיתא צא"ח (סי' תנ"צ)
דאין הגעלה מועלת בפסח, משום דמי ההגעלה נאסרו
מחמת משהו וחרירים ונבלעים בכלי ואסורים הצצטיל. ואם איתא
דכלי לא אמרינן ג"כ תרי משהו, למא לא יועיל הגעלה בפסח,
הא הכלי נאסר רק משום משהו ומה שיבושל צו אח"כ לא יאסור
משום משהו שצכלי, אלא ש"מ דצכלי אמרי' תרי משהו.

ומזה מוכח ג"כ דדברי ה"ז דכלל צלח אסרינן ע"י תרי משהו,
דאלי"כ מי הגעלה נאסרו רק משום משהו ואלו מן המים
עלמם נבלעים צמאכל שיש ס' כנגד האיסור כי מותר לדעת
ה"ז, ומה חיק מח שנבלעים צכלי, אלא ש"מ דכלל צלח אסרינן
ע"י תרי משהו וכמו כן צכלי וכדברי הא"ר.

ואף לפי מח דמשמע מדעת ה"ז דדבר שנאסר צמשהו שאינו
אסור צמשהו, היינו חס סילקה להחתיכה שנאסרה משום
משהו אז אין פליטתה אסור חס [יש] ס' כנגד הפליטה, משא"כ

כל שכן דאין מפסיקין (ודלא כדס"ל להרא"ש לחלק), והא דאמת דתוס' סוכה (ל"ח ע"א) נלחן למטא טעם הא דקיי"ל כר' יוסי דע"ש דאין מפסיקין, הא קידוש היום בוי דאורייתא ודאורייתא קי"ל דמפסיקין, וחילקו בדבר דקידוש היום דזמנו כל היום עדיף ע"ש, עכ"פ פשיטא דהוי חידוש גדול וכוונת ר' יוסי להשמיטנו דבקידוש היום אין מפסיקין כסדרת תוס', עכ"ד.

הגה צפשונו י"ל, כיון דר' יוסי אמר אובל וכולך עד שתחשך, משמע דאפילו חצי שעה מקודם שתחשך שרי להתחיל לאכול, ח"כ ידעינן דקידוש היום קיל אפילו ממנחה דרבנן, דכרי צמנחה דרבנן אסור להתחיל בצמנח לו דכיינו חצי שעה קודם, ובקידוש היום שרי, וכיינו ע"כ גם כן מסביר דתוספות, וכיון דכבר נשמע דר' יוסי ס"ל דקידוש היום עדיף ממנחה, וכיון דצמנחה אין מפסיקין ק"ו דבקידוש היום אין מפסיקין, ומה דלא בקשו בצוכה בלא סגיא דהתם ובלאו בקדמא כוכחתם דקידוש היום דאורייתא דמ"ש קידוש היום דשרי להתחיל עד שתחשך, ומ"ש ממנחה דאין מתחילין, היינו משום דבאו להקשות רק על הכללית, ולענין הכתוב אפסר דלא קי"ל כר' יוסי כדס"ל לזכ"ג דהא דקיי"ל הלכך כר"י דערב שבת היינו רק לענין הפסקה, אבל לא לענין התחלה, ובלא"ה לכאורה ל"ל הכי, דכרי אף למא שחילצו דקידוש היום דזמנו כל היום עדיף, עדיין יקשה לכאורה לר' יוסי דס"ל דערב פסח אין מפסיקין, הא כוונת מלא דאין זמנו כל היום כזה יקשה אמאי אין מפסיקין, ח"כ דעל ר"י ליכא להקשות כל כך ד"ל דסבירא ליה דצמנחה ג"כ דאורייתא אין מפסיקין, ועיקר קושיותם רק להכלתא, נשוי"ה לא הקשו על הכתוב, אבל מ"מ לקושטא דמלתא ממה דס"ל לר' יוסי דמתחילים סמוך להשיבה, כבר נשמע דקיל ממנחה, וח"כ ק"ו דאין מפסיקין.

ובלתי לא ידעתי ענין קושית, וכי מוכרחים חנו לחירוט דתוס' בסוכה, הא כר"ן פ"ק דשבת (ט' ע"ב) כתב דדאורייתא צמנחילו צמנחין אין מפסיקין, והביא שם רא"י מהביא דקידוש דאין מפסיקין ע"ש, וח"כ אף דסתמא דתוס' שם דכרי ר"י ור"ת צמנח לא חילצו כן, מ"מ אין להקשות מזה על רבינו יחיאל דאפסר דס"ל כר"ן, ומחנחנא דזה קושית מהרש"א פסחים דתוס' ד"ה ר' יוסי אומר וכו' ואין להאריך.

תו בקשה מעכ"ת נ"י למ"ש הרא"ש דעת כר"ף דלמסקנא בעיקר כשינוי דר' פפא דר"י פליג אף דערב פסח, וח"כ יקשה דרייתא דשוין שאין מתחילין, דמוקמינן לה בצווגין (ק' ע"ב) דמיידי דערב פסח, ואם נומא דר"י פליג אף דערב פסח כך דרייתא כמאן מוקים לה. יפה בקשה, וכן תמה הפרי"ת. ויש לתרץ למ"ש המג"א (סימן תרל"ט סק"י) הא דהחמיר הרמ"א דערב סוכות יותר מצערב פסח שלא יאכל מחטא ואילך, דצ"פ כיון דאין יכול לאכול רק מלא עשירי דאין משציע כל כך ומשוי"ה קיל יותר, והחק יעקב (סי' תע"א) הקשה מצווגין דפריך מאי ארי ערב פסח כר' אפילו ערב שבת וערב יו"ט נמי, הא ערב פסח הוא רבותא יותר

וסברא כזאת מוכרח מהא"ח דכ"ט יו"ד (סי' ל"ב סק"ד) דלא דן מדין נותן טעם דר' נותן טעם, משמע דנותן טעם דר' נותן טעם מקרי רק צלע הכלי ואחר כך צלע דר' דגוס, אבל דזה דהכלע דא מיד באוכל דרך הקדירה, לא מקרי נ"ט דר' נ"ט, דדופן הקדירה והמים שצמחו בוי כחלה חתוכה עבה [אלא דמדברי כ"ט (סימן ל"ב סק"ב) לא משמע כן, מדבארך לטעם דקליפת צינים מנוקצת אבל בלתי"ה ביה מקרי נ"ט דר' נ"ט צמח שהולכת בצלע דרך קליפת הצינה], וח"כ י"ל ג"כ לענין זה לענין איסור כל יראה וכשצמח ועיין דתש"י שז יעקב (סימן י"ט). [ועיין להלן סי' נ"ב דזה].

וע"ד האשכ כעלוצה — כבר הודעתי שאני מחדק לענינים שמחזין לעירי, ותכ"ל לא אלמן ישראל לדון דזה וכוונא דזה, ואלו ח"י רואה מכל דברי האשכ ממשות, שהיא עממה אומרת שהיא רכה צננים ואינה מצויה צננים כאלו, וגם אחרי שלפי דבריו שאל אותה יש לתלות שממנה זה לא ראה לצעול או שראה ופירש מיד ולא גמר ביאורו ולא מחמת העדר כחו, ויש תקנה לזה שיצטית לישב עממה באשכ כראוי.

ישמח בחג המצות בחדוה ודיצות, כחפץ ידי"ג דש"ת

הק' עקיבא בהרב מו"ה משה גינז ו"ל

במכתבו למר אביו ידידי הרב המאה"ג דק' לאבשין נ"י ימחול להזכיר ד"ש בשמי. ד"ש לגיסו ידידי הרבני המופלג מהר טודרוס נ"י, ימחול להזכיר פ"ש לתושבי העיר שם היקרים והנכבדים גי"ו באמירת חשואת חן על גדול [הטרתה] שהיה להם עבורי אשר אינני בדאי לא' מאלף מזה ולא הי' רצוני בזה, אמנם הטוב הי' למען כבוד התורה, ובעל הגמול ישלם גמולם.

סימן לד

להרב רבי מיכל נ"י.

ע"ד תענית צטורים, גם חנוכי דרכי למחות באותם שמכונים לסיים צדדי לאכול ולהזמין להקדושים, זולת זאת דאמת אסתויי מילתא שגמר סדרו דערב פסח ח"י מוחה להזמין ת"ח כההוא דעידנא יומא עבה לרבנן.

ידידו דש"ת בלו"ב

הק' עקיבא גינז מא"ש

סימן לה

לק"ק טיעק לכבוד ידידי הרב הגדול מ"ו ראובן גר"ו

מה דבקשה רופ"מ דתוס' פסחים (ק' ע"א) ד"ה מכלל דפליגי כר' ומורי רבינו יחיאל אמר כר' דערב שבת שרי ר' יוסי אפילו להתחיל, ביאור דבריהם כיון דשרי להתחיל לא

סימן לו

ב"ה. יום ד' ח"י אלול ס"ז ל' פה קאליש.

אורך ימים ושגות חיים ושלום לכבוד ידיד נפשי ורב חביבי
ש"ב הרב הגאון הגדול המפורסם ב"י ע"ה פ"ה מו"ה
מאיר ב"י.

כהיום נקראתי לכאן בעסק דברי ריבות לחוור שלר, ונזכרתי
כי כבוד מעכ"ת ב"י גור אומר במכתבו שהגיעני יום א' העבר
להשיב לו על הדואר המוקדם, ואם כי כבר השבתי לכבודו על
נקודה זו אם סמכנין על הרוב היכי דעבידא לאגלויי, אעפ"כ
מחששא דאולי לא בא לידו מכתבי שכתבתי ע"י נסיעה אין מהראוי
לעבור על רצונו דמר, ואסתיעצא מלתא שבע"ד א' פה איננו בביתו
וצריך אני להתברשש איזה שעות ויש לי מנוח לכתוב, ולזה אשמור
פקודתו, ואם כי אין אתי פה שום ספר לשום עיני בשעת מכתבי
לראות אם אמצא סתירה או עוד סיוע לדבריי כדרכי, אעפ"כ לא
אמנע מלהשיב כאשר עלה ברעיוני בביתי.

מ"ש ידידי נ"י דמכ דאסרו לתקוע בשבת צ"ה משחרצ צהמק"ד
(ר"ה כ"ט ע"ב) אף דמקצלים עדים כל היום ועפ"י רוב אין
לחול מעובר, מ"מ אולי יבורר אח"כ שעצרו לחלול וידעו שחללו
שבת. לעי"ד אף אם צעלמא אמרינן כן מ"מ הכא ל"ש כן כיון
דבעיקר התקיעה ליכא מלאכה ולא שבות חלל דחכמים צאו
לגזור שמא יעצירו, ואנו דנין דצמקום רוב דכוי כמו ודאי
לא היה ראוי לצעל מלאכה ודאי ולתוש שמא יעצירו, וכיון שכן
אלו לא אסרו חכמים אף אם יבורר שעצרו לחלול מכ חילול
שבת היה כיון דהתקיעה צעלמו אינו איסור, ואם צאמת
יעצירו ד"ל צה"ר צל"ה בוי חילול, וכיון דאנו רואים לדון
דצמקום מלאכה ודאי אין לחוש שמא יעצירו, ואם לא יעצירו
ד"ל הו אין כאן חילול ולא אגלי צהתייכו.

גם ביסוד הדיון כתבתי צמכתאי בעצמ דנראה דצמקום רוב
או חזקה כיון דאנו דנין לודאי דכך הוא אמרינן דלא
יבורר צהיפור, ור"ה מ"בס קטן וכן צשולח גע ממדינת הים
[עיין גיטין כ"ח ע"א]. וגם ג"ל ראיס מכא דשרינן לשמות
חלב מצהמכ רגע קודם שחיעב אף דלנעמד לצדוק צריאכ
מחמת חומרא ואם המלא ימלא סרכא דלכרצב פוסקים אין
סרכא צפחות מג"י יבורר שחלצב היה אסור.

ומ"ש מעכ"ת נ"י לפרש צא שינוי דכ"ס ציומא (ר"ה
ע"ב) משום חטאת ודאי שמתו צעלוי — אצקש
להציני כוונתו כי לא אוכל לה, א"כ גם צשולח חטאתו ממדינת
הים ניתוש כן, וצפשונו שינוי דכ"ס דחיישינן בשחא שמא
ימות, ואף דלענין איסור הקרצב ח"ל לדון עכשיו דשמא
ימות דצשעת בהקרצב יכא מותר דשמא מת לא חיישינן
כמ"ש תוס', מ"מ אמרינן שמא ימות ואחרי שיבורר מיתת א'
יכא נפסד כל מה שצקן מלהקריצ מחמת הצערות.

והנה עפ"י דברי קדשו דמר ש"צ בגאון נ"י צכוונת צריצ"א
משום צצסתם וולדות דכוי רוב בוי כודאי ולא גזרינו

דאף דאינו יכול לאכול רק מלא עשירי מ"מ אסור ע"ש, ולכאורה
י"ל למ"ש החוס' (ל"ט ע"ב) דאי גרסי ערב פסחים דכיינו
ערב פסח ראשון ושני, ולכא פריך בש"ס דמאי חידוש יש צערב
פסח שני כיון דיכול לאכול פת הא ערב שבת וי"ט נמי, ולפי"ז
י"ל דר' יוסף מיקל רק צחדא למעלותא, דכייט צע"ש וי"ט
דליכא חיוב דאורייתא לכזית פת, וכן צערב פסח אף דכוי
חיוב דאורייתא, מ"מ כוי מדא לטיוצותא דאינו יכול לאכול
רק מלא עשירי, אצל צערב פסח שני דכוי חרתי לרעותא
דיכול לאכול פת וגם כוי כזית חיוב דאורייתא, ס"ל צאמת
דאין מתחילין, וא"כ י"ל דצבריימא דושיון שאין מתחילין מיירי
צערב פסח שני וק"ל.

הק' עקיבא גינז מא"ש

סימן לו

לידידי בן אחי הרב רבי משה איגר ב"י.

מה שכתב בן אחי נ"י צדצרי צש"ת שבות יעקב (ח"א ח"א)
סימן כ"ג) [צדון עוף שלא נמלא צו מרח אם מותר ללול הכבד
ציר"ט כוי לעשום], צודאי כוונתו רק דהחשש מיד צשעת לידה
ולא היחא חזקה היתר מעולם וכמו שכתב גם מעכ"ת נ"י,
אלא דבקדים מעכ"ת על פי דצרי דררכי משכ ח"א (סימן
תל"ח סק"צ), ואם כן כונת דררכי משכ וצ"ח דצשעת לידה
כוי מיד הכפק שמא ימלא שינוי.

אין לורך לבקדמא זו, וגם לא ידעתי מה חושלת צה, ומכ
לי שאנו חומרים מיד צשעת כלידכ שמא הוא עריפכ
או דאמרינן שמא ימלא שינוי דכיינו גם כן שמא הוא עריפכ,
ודררכי משכ סק"ג הולך לא רק לחלק דאם מחמירין לשחיעת
י"ט משום דלא היחא לו חזקה היתר, יכא אסור לאכלו גם כן
מכאי עעמא, ועל זה חילק כיון דאין רואין שום שינוי רגלים
לדבר שלא נחרס, אצל קודם שחיעב אמרינן שמא צאמת יש
שינוי, אצל לענין כחילוק צין זה לעוף שנדרם לא נגע ולא
פגע חילוק זה כלל, רק כחילוק שלא יש חזקה היתר ולכא אין לו.
ומה שכתב מעכ"ת דמכ מכני צנדרם כחזקה, הא בוי רק
חזקה דאחיא מכא רוצא ולאחר שנדרם ליכא רוב.

זה אינו קושיא, דכא צאמת מעריפין מכאי טעמא חלל
דמכל מקום לענין היתר שחיעב ציוס טוב מקילין צצצרא
מועטת. אצל אי קשיא הא קשיא, דכיון דהחזקה צעוף שנדרם
רק מכא רוצא, וכך חזקה איכא גם כן טוב צעגל שולד
וליכא ריעותא צפנינו כוי ג"כ חזקה מכא רוצא, וכל חזקה
דמכ רוצא כוי מיד צשולד, ועיין צנקודת הכסף (יו"ד סימן
ע"ז) וצצרי סתומים וחומים.

דידו דורש שלום תורתו בלו"ב

הק' עקיבא גינז מא"ש